

HAVEHUMLE BIEN MED DEN LÆNGSTE TUNGE

AF HENNING BANG MADSEN¹ & YOKO L. DUPONT²

¹Biologisk Institut, Københavns Universitet

²Institut for Bioscience, Aarhus Universitet

Sommer i Danmark er lig med sol med skiftende skydække, vekslende småbyger og store pelsede, summende humlebier.

Humlebier (slægten *Bombus*) er blandt vores mest karismatiske bier. Alle kender de pelsede humlebier, og de fleste har bemærket at nogle er sorte med rød hale, andre er brunlige og andre igen er sort-hvide med gule bånd. Hele 29 forskellige arter af humlebier er kendt fra Danmark. Humlebier hører til familien langtungebier (Apidae), en stor og varieret gruppe med mange meget forskellige slægter, herunder vægbier, hvepsebier og honningbien. Men de har alle deres lange tunge til fælles, der især er lang hos humlebier, og havehumle (*Bombus hortorum*) har den længste tunge af dem alle, op til 12,5 mm.

Havehumle er en stor, kolonidannende humlebi, men varierer meget i størrelse (dronninger 17-22 mm og arbejdere 11-16 mm). Dronninger og arbejdere (figur 1) har tre gule bånd: ved kraven, bagest på brystet og forrest på bagkroppen. Halen er hvid, mens resten af kroppen er sort. Hannerne (figur 2) har samme farvemønster, men er slankere, har længere antenner og måler 13-15 mm. De overvintrede dronninger, som kan ses fra april, grundlægger nye kolonier, arbejderne kommer frem i maj-juli, og nye dronninger og hanner ses i juni-august. Havehumle er en af vores mest almindelige redebyggende humlebier. Den er udbredt over hele landet og lever i

haver, parkanlæg, skovbryn, det dyrkede land, enge og mange andre steder.

Havehumle har et karakteristisk aflangt hoved, der sammen med dens lange tunge giver den adgang til nektar i blomster med lange og dybe kronrør, særligt ærteblomster (især rødkløver og kællingetand) og læbeblomster. Mens andre langtungede humlebiarter er trængt, klarer havehumlen sig godt, sandsynligvis fordi den har en meget kort kolonicyklus. Den når derved at producere nye hanner og dronninger, inden der bliver mangel på egnede fødeplanter.

Rederne kan bygges både over og under jorden. Kolonierne er små med blot 50-120 arbejdere, så selv om arten er almindelig udbredt, ser man den sjældent i stort antal. En lang række forskellige snylttere udnytter boet, herunder havesnyltehumle (*Bombus barbutellus*), der (som en gøg) snedigt udnytter havehumlens arbejdere til opfostring af eget afkom. Havesnyltehumle, som udelukkende udnytter havehumle som vært, er meget sjælden i Danmark.

Kilder

Benton, T., 2006. *Bumblebees: The Natural History and Identification of The Species Found in Britain*. Collins, London.

Dupont, Y.L. & H.B. Madsen, 2010. *Humlebier*. Natur og Museum.

Prys-Jones, O.E. & S.A. Corbet, 2011. *Bumblebees. Naturalists' Handbook 6. ecology and identification*, 3rd edition. Pelagic Publishers, Exeter.

Figur 1. Havehumle arbejder på kællingetand. Foto Henning Bang Madsen.

Figur 2. Havehumle han på slangehoved. Bemærk at dens aflange hoved er trængt dybt ned i blomsten, for at nå nektaren. Foto Henning Bang Madsen.